

Szerkesztőség:

Az arad-országi egyesült vasutak paktatájában.

Bérmintelen leveleket csak ismert közlő fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az arad-országi egyesült vasutak paktatájában. A hirdetések, előfizetési pénsek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjeleni hétfőn és keddnapon után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre:	
1 évre	12.- frt	1 évre	14.- frt
fél évre	6.- frt	fél évre	7.- frt
3 hó	3.- frt	3 hó	3.50 frt
1 hó	1.- frt	1 hó	1.20 frt

Hirdetések díja:

házas postai egyeztetési hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitólór 15 krajczár.

A honvédség és az ellenzék.

Budapest, november 29.

Olykor azt hinné az ember, hogy eltalálta, miért opponál az ellenzék a déryre borúra, akár kell akár nem kell, akár árt vele akár használ. Megvaló, olykor már egészen ki voltam békülve az opponálással, s elhittem magammal, hogy ez tisztán alku, egyéb semmi. A kormány az államot, az ellenzék a közönséget képviseli, s mert a kormány nem szabhat olyan árt, hogy az ellenzék ne alkudjék, többnyire úgy szabja meg, hogy itt ott engedhessen is valamit.

Amde a fellebbezésből is kivetk már a tapasztalás. Fordultak elő törvényjavaslatok, melyekhez az államnak csak annyiban volt köze, hogy mint rendezett állam akar szerepelni, amde a házson a közönség volt. Amilyen például a közbiztonságból és az igazságszolgáltatásból eredő haszon.

A közbiztonságot illetőleg, mindenki beláthatja most, hogy a németek által »Panduren-Wirtschaft«-nak gunyolt régi állapot, melyben a közbiztonság és a zsidóval egykére játszott, ázsiai egy állapot volt, s hogy ezen állapot megszűntetését a nagy közönség érdeke már már elodázhatalanul követelte. Es mikor a belügyminiszter a csendőrségi intézmény behozatalát célzó törvényjavaslatát benyújtotta, kérem! — majd kivetk a házából. Mondott egyik másik ellenzéki képviselő olyan dikezőket, hogy a hallgatóság már már a Haynau korszak borzalmaival látta maga előtt, s égnék állt a hajszála; a nagy közönség pedig, mely ugyanabban a tévedésben ringatta magát, melyben én, hogy t. i. az ellenzék a kormányval szemben öt képviselő, kontrádt borzasztóan, s volt olyan »zsandár« ellenes heccea Kárpáthoz. Ad ígér, hogy ma, midőn a csendőrségi intézmény nagy hasznát már az ellenzék sem tagadja, pirulva kérdeztük önmagunktól: Igaz-e, hogy pusztá ellenzékeskedési hecceből oly dühösen harcoltunk volna akkor önmagunk ellen?

Ilyen volt most a nagy közönség érdekében a Fabiny önkénykedése, midőn a bíróságokat eljárásukért bizonyos esetekben felelőssé tette, amiért szin-

tén üttette őt az ellenzék mint a kétfenekű dobót; ilyen a regule javaslat, mely többi közt az eddigi mérgekeverés beszűntetését is céljál tűzte, de a mely szándék ellen, szemben a nagy-közönséggel, az ellenzék a városok mint testületek érdeke mellett foglalt állást. Ilyen végre ama törvényjavaslat, melyet a honvédelmi miniszter, inkább a nagy-közönség mint az állam érdekében terjesztett be, s mely a honvédségi intézménynek a közös hadsereggel egy színvonalra emelt hasznavehetőségét célozza. Mert ha ezt nem teszi, amennyiben a többi nagyhatalmak hadseregével arányban a mi közös hadseregünk száma nem felel meg, — a z t l e t e k v o l n a k é n y t e l e n e k o d a e m e l n i. Míg így, a már majdnem tökéletesen kész honvédségünknek még némi fejlesztésével ugyan azt a célt ériük el. Es mert ezt fogják tenni a lajthantuli »Landwehrrel« is, 800,000 h lyett egy közel másfél millió oly hadsereget állíthatunk annak idejében hazánk és birodalmunk védelmében a csatákra, melyre bizalommal tekinthet minden polgár.

Mert ne méltóztassanak hinni, hogy mi az európai konstellációk logikai következményei elől elzárkóztunk s hogy mikor Németország két millió, Franciaország majd harmadfél millió, Oroszország három millió katonával rendelkezik, hogy akkor mi nyolcszáz ezerrel köztük figyelhetünk s adhatjuk a mérvadó nagyhatalmasságok egyikét?

Németországban a Landwehr semmivel sem áll a hadsereg után, s ha mi csak 800,000 katonával akarunk beszámolni, a többire pedig azt mondjuk: ez csak told ide, told oda, másodrangú, kiegészítő intézmény: tulszárnyal bennünket még Olaszország is és kiesünk a sorból.

Ami pedig ebben a honvédség fejlesztés ellenes ellenzéki álláspontban a legkonzekvensebb, az a Helfi ur magatartása, a függetlenségi szöszölök nevében. Ezeknek az uraknak itöl tehotőségéről furcsa fogalmunk kezdene lenni s elvszillárdágunk rugékonysága nagyon hasonlít az aszfalthoz, mely azonnal megpuhul amint meleglet érez. Ezek az urak is csak addig nagy hazafiak, amíg a dolog tette nem kerül, de elkezdve

a legesekelebb áldozattól felfelé, fokozatos jajgatásba szoktak kitörni. Helfi ur most is az ő minden áldozatot megtagadó álláspontjára helyezkedik s azonképpen fejt ki hatalmas argumentumát, hogy éppenséggel azért nem szab meg a honvédség fejlesztésére egy krajczárt sem (be meg is szavazták eddig) mert annak a közshadsereggel való egy színvonalra emelése céloztatik. — Tabló! Ennek aztán tapsolhat a konzekvens hazafiság!

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter is sokat tanultat ettől a nagyszerű hazafias következtetességtől és mehet referálni Bécsbe: hogy nem kell már nekünk honvédség sem. Amíg egy kulcsipuskás kiegészítő rezervaként szerepel, addig csak ki voltunk vele békülve, de hogy egy valódi harczképes hadsereggé váljék, azt nem szavazza meg Helfi Ignác. Mert azt mondja: Akkor közönséges lesz Mint hasznavehetetlen nem feltéve, amint hogy Kisfaludy Károly Károly fejezi ki magát egyik költeményében: »Nem féltém a katonáktól, sem a fekete haláltól« s ez nagy megnyugvásra szolgált a szobali elvhiségek: De hogy egy rendes hadsereg színvonalra emeltessek, olyan nincs! Mert akkor községes lesz!

»Ne higgyt pájtás a németnek, akár miként hitegetnek. Nincsen abban semmi virtus, verje meg a Jézus Krisztus.« Még mindig ebben a Patay István-féle elvben kulminál a mi derék szélbalunk bölcsessége. Bizony pedig nem tudom mit csinálnak a muszkával szemben a német nélkül? ... De hát gondol arra vajjon a szélsőbal magas diplomáciaja? Nem-e addig addig nem szavazának meg a közös hadseregnek semmit, nem-e addig-addig nem kellene nekik közönséges honvéd, hogy egy szép regelen az orosz birodalom gyomrában ébrednénk fel? ...

Na hát ebből a szilárd és következetes elvhiségtől nem körünk!

G. B.

A jövő évi költségvetés. Budapesti hírlapok a következő sorokat:

Csendesen, feltűnés nélkül végezte az idén a pénzügyi bizottság a jövő évi költségvetés megállapítását.

lásat és módosítás nélkül ajánlja a kormány javaslatát elfogadásra. Ennek egyszerű oka az, hogy a költségvetésnek nemcsak kiadási keretei vannak úgy megállapítva, hogy azokat leszállítani nem lehet; de egyuttal a bevételi irányzat is oly alapokra van fektetve, melyeket megátadni nem lehet. Bizonyítja ezt az a körülmény is, hogy az ellenzék nem indítványozott törvényt, sem a kiadási, sem a bevételi előirányzatból.

De azt hisszük, hogy nemcsak az ellenzék, de az egész pénzügyi bizottság kritikáját főleg az a körülmény fegyverezte le az előirányzattal szemben, hogy az államháztartás 1887. évi eredményei, 1888. évi kezelési és 1889. évi előirányzata minden tekintetben igazolják a kormány pénzügyi politikáját és minden oldalról elismerést esikarnak ki annak kezelése irányában. Mert az tagadhatatlan, hogy úgy az asgodalmak, mint az egyedül jogosult ki fogások az államháztartás berendezése és kezelése ellen, eddig főleg abból származtak, hogy a zárszámadások nem igazolták az előirányzatokat. — Minthogy pedig most ez az eset nem áll, sőt az 1887. évi eredmények kedvezőbbek, mint az előirányzat; — minthogy különösen a kiadási rovatokban mindegyik megmaradt az előirányzat; sőt úgy 1887-ben, mint a folyó évben teljesleges megkalkulások éretnek el az előirányzattal szemben is; természetes, hogy a bizalom minden pártnál megszilárdult (ezt nagyon kevés tulzó tagadja az ellenzék is) úgy az iránt, hogy az államháztartás kezelése biztosan van vezetve, mint az iránt, hogy azon az uton vagyunk, melyen rendkívüli események közbe nem jötte esetén, az államháztartást rövid időn rendezni sikerül. De éppen ezért meg lehet engedni azt, hogy a kiadások nagyobbak legyenek ott, hol a fejlődés elengedhetetlen következményei idézik azokat elő, legalább azon körlátok közt, melyeket a bevételek fejlődése, az államháztartás mérlegének javítása és végleges rendezésének biztosítása mellett megenged.

A véderő törvényjavaslat és a jog-és államtudományi államvizsgálati bizottság. A válassz és közoktatási miniszter felszólította

a budapesti egyetem jogi karát, hogy a jog és államtudományi államvizsgálati bizottsággal kapcsolatosan, véleményét terjeszsen elő arra nézve, mily kedvezményben lehetne részesíteni a jogtanuló ifjúságot, tekintettel a véderő törvényjavaslat ismert álláspontjára. A kérdés megvitatása céljából, H a j n i k Imre jogkari dékán elnökelete alatt ülés tartatott, a melynek tárgyat az egyetem jogi karának bizottsága által a tárgybann előterjesztett vélemény képezte. E vélemény szerint megengedendő volna, hogy hét fél év után az államvizsgálatot a védkötelesek letehessek és a szigorlat letehetése céljából egy fél évet utólag hallgathassanak, hogy a gyakorlati időből bizonyos idő engedtetessék, és az államszolgáltatásba az önkéntesiek évek bességait tartsanak.

L a n g Lajos azt indítványozta, hogy a kedvezmény abból álljon, hogy a harmadik év végén a védkötelesek szigorlatra bocsátassanak. — H e r i o b Károly az egyetemi tanács általános barom évre kívánja leszállítani. A bizottság keltájai általános — H u v o s kir. táblai bíró kívüli — oda nyilatkozta, hogy a gyakorlati időből alig lehet engedni. — W l a s s i o Gyula kiemeli, hogy a gyakorlati bírói vizsgáló feltevést kívánt gyakorlati idő teljesen illuzióriusává válnék, ha az önkéntesiek évek beszámítanak és ezzel még alább szállítatnak a bírói kvalifikáció színvonalára, szemben az ügyvédek. — C s i l l a g Gyula utal azokra a törvényhozási nehézségekre, melyekkel a gyakorlati időre vonatkozó változtatások járnának. — F a s o h o Moya már csak azért sem ajánlja a gyakorlati időben nyújtandó kedvezményt, mert a közvizsgálati bírói vizsgálatokra nézve egyáltalában nincs gyakorlati idő előírva. O l a n g javaslatát pártolja. — I m l i n g Konrad szintén ellenzi a gyakorlati időben adandó kedvezményt, mert akkor úgy az ügyvédi, mint a bírói vizsgálat színvonalát le kellene szállítani. — H o f f m a n n Pál különösen hangsúlyozza az ifjúság érdekeit, az egyetem jogi kara által kiküldött bizottság javaslatát kéri teljes el fogadást. — S á g h y Gyula hasonló szellemben nyilatkozik. A tanácskozás eredménye az, hogy egyetemen tgy sem vonta kétségbe bizonyos kedvezmény nyújtását. Az egyetem jogi kara elé foguak terjesztetni az előadott vélemények és ez a nyert benyomásokhoz képest meg fogja tenni előterjesztését.

sen atyja karját és félig felegyenesedett ágyában.

— Boceánat, atyám, — dadogá, — mented meg — a hypothékát! — Reinste'n — a titkos papírok közt találás, — boosás — boosás... Szőlőből a vér patkzott ki, kecséből tompa hörgés hallatszott, Róbert nehezen esett atyja karjaiba és feje oldalát esett. Fritze feléje hajolt és megtört szemeibe nézett, aztán gyöngén érinté azokat.

A tanácsos, a ki néma féllellemmel nézett Fritze arcáról leolvasta a gyászhiót. — Egyetlen fiam volt, — mormogtak reszkető ajkai, miattal könyek hullottak le arczán, — egyetlenem, — és megtörté b o r u l t l e a h a l o t t á g y a m e l l e t t.

ÖTÖDIK KÖNYV.

I.

Bodot már néhány hete annyira elfoglalt pályájának kötelessége, hogy kevés vagy semmi ideje sem maradt, hogy saját magát gondolkodjon. Ha egész nap kora regeltől fogva késő estig járt el hivatalos dolgaiban, szerény lakására visszatérve, halálra fáradva fektet ágyába, hogy kevés órai pihenés után a hajnali szürkületnél megint kezdje elől a munkát, mint kivándorlasi ügynök. Alig talált elég időt, hogy Jansen és Fritzenk írjon.

De ő azért nem érezte magát szerencsétlennek. Különös nyugodtság és bizalom szállta meg, mit azelőtt nem ismert, úgy hogy reményteljesen nézett a jövőbe.

Két nappal az elmondott események után, a nap épen felkelésben volt, mikor Bodo már a vaspálya perronján irodája ajtaja előtt állott. Várta a reggeli vonat megérkezését. Arról, a mi a tanácsos házában történt, Bodo még nem tudott semmit, mert sem Fritze sem Jansen nem gondoltak arra, hogy az állampolgár szavazatban őt tudósítsák. — Könnyű szívvvel gyújtott egy szivarra, fel s ala sálalgtatva a perronon.

Nem sokára megérkezett a vonat és a perront egyezre elepte egy kékizűtű, csomagtól csipelő tömeg. Az eszények, kiabáló gyermekek, férfiak, egyik kiáltva a másnak, hogy kölcsönösen felbátorítsák egymást és így szaporitva a lármát és nyugtalanságot.

(Folytatás következik.)

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.

(Deczember 1.)

Egy magyar huszár ezredes.

E cizmen Marezianyi György érdekes adatokat tesz közzé egyik bécsi újságban vitézari Simonyi József báróról, a század elejének orröl a legendaris alakjáról, a ki egyike volt a historia leghíresebb lovastisztjeinek, bátyánya a nőnek, és kegyeltje Európa összes uralkodóinak. Simonyi báró régi magyar nemes családból származott és 1777-ben Nagy-Kálóban született. Gyermekkorában a szó szoros értelmében »gonosz oroszlán« volt a ki nyaktörő csinálva szakadatlan aggodalomban tartotta szüleit s különösen édes anyját, a ki egy ízben azt mondta neki: »No fiam, belőled vagy nagy ur lesz, vagy pedig börtönben fogsz meghalni.«

S az aggodó anya jóslata teljesen be következett. Fiából nagy ur lett, kinek barátságaért fejedelmek versengtek, és börtönben halt meg megaláztatása felett érzett bánatában. Sautet közpályára szánták, melyhez azonban semmi kedve sem volt, és az iskolában nem valami sokat tanult. Egy ízben a budai vár bástyáján sétált egy csomó könyvvel a kezében. Mikor egy, a török harcoszintér felé indult huszárezred vonult el előtte. Az alig tizenöt éves fiú elkísérte az ezredet a disztérig. Odasorakodott egy vén őrmesterhez és minden habozás nélkül kijelentette, hogy ő fel akar csapni katonának. Az őrmester végig nézte a nőtlen kinezést és így szólt hozzá: »Talán bizony a dajkad legyek?«

Ez a huszáros nyilatkozat annyira elkeverítette a kis bárót, hogy sirni kezdett. Szerencsére ekkor érkeztek oda az ezred tisztjei, a kik azonnal felvették az ezredbe. Legelőször Panczavanál volt tüzben, a hol meg is sebesült.

A francia köztársaság első hadjárataiban Metzről és Thionvillénél már mint káplár küzdött. Egy alkalommal tizenhat huszár élén egy 60 emberből álló francia huszárosapattal találkozott és akkor még nem tudva, hogy a magyar huszárak kívül még másféle huszár is van a világon, barátokul üdvözölte a francziákat, a kik az idővelre karabélylövészekkel választották. Simonyi ekkor felbőszült, beleavágta a sarkantyut a lóva oldalába s megrohanta a csapatot. A parancsnokot leütötte a lováról, a többieket meg szétverte s tizenhárom franczia lóval tért vissza a táborba.

Másnap a dandárparancsnok bemutatta a főhadvezérnek, a ki személyesen tűzte mellére az ezüst vitézségi érmet. Ettől az időtől fogva nyakra-főre követte el a legbambulusabb hőstetteket, a melyek következtében rohamosan haladt előre a katonai pályán s felvitte az őrnagysággig. Mint ezredes valószínű drámai szigorral bánt el ezredével s ez okozta bukását Hadi törvényeszk elől idézték. A vizsgálat folyamán kidarult róla, hogy minden katonán, a ki a riadó után utolsóként jelent meg a gyülekező helyen, kártyahullandul 40 vesszőtűt szabtott.

De Simonyi elítéltelemének közvetlen és legfőbb oka a következő eset volt: Egy előkelő családból származó hadapród egy ízben négy napi szabadságot kért tőle. Simonyi, a ki nem nagy barátja volt a szabadság osztogatásnak, megadta ugyan a kért négy napot, de az összes másodparancsnokok jelenlétében kijelentette, hogy a hadapródot kártyahullandul gyonyóveti, ha csak egy órával is későbbben jön vissza, mint a mikor a négy nap lejár. A hadapród elment, de a rossz időjárás következtében nem egy, hanem tizenegy órával elkészt, mi e Simonyi esküjéhez híven, főbe lövette. Ez okozta vesztét. A hadbíróság elítélte s az a r a d i v á r z a r b a z á r l e t t. A büszke huszárezredes meg tudta érvelni a szegényt s egy évre rá 1819-ben meghalt.

Látszat és való.

(Regény öt könyvben.)

— A „ARADI KÖZLÖNY“ számára németből fordította: —

DENISE.

NEGVEDIK KÖNYV.

(66 ik folytatás.)

— Mondja meg a valót, — szölt a tanácsos, a ki nagyon elszápadt és erősen támaszkodott a legközelebbi székre, — fiam meghalt!

— Elég szerencsés vagyok, hogy nem mel felelhetek. O el, és mindenképpen azt kívánok, hogy vigyék őt haza. A szolgák már elhelyezték szobájában.

— Akkor engedjen hozzá mennem, ezredorvos ur.

— Elkísérem önt; ezivil kollegám megérkezéseig a sebeitől maradoz.

Mind a ketten a Róbert lakására mentek. A sebesült eszméletlenül fektet ágyán, szemébe voltak hunyva, arca halvány és becsúszott, csak az átlótt mell emelkedett nehezen és hörgőve. A tanácsos egy pillanatra lejutott a fájdalom haldokló fia láttára, kezét arczára téve, kínos hangot hallatott, de aztán ismét visszanyerte önmagát. Segített az orvosnak a sebesült vezekztetésénél és az ágy mellé ült, kezében tartva fiamak viaszá-ga kezét.

Egy negyed óra mult el komor hallgatásban, miattal a tanácsos minden perczot olvasott a véle szemben esülő falórán.

A szolgák ki voltak küldve orvosok után.

— Nem fog többé felébredni? — kérde végre a tanácsos.

Az ezredorvos vállalt volt.

— Azt nem határoztam meg előre.

— Es nincsen semmi remény élete megmentéséhez?

— Az attól függ, hogy el lehet-e volitatni a golyót vagy nem. Nagyon komolyan seb: a golyó a jobb lapoczká alatt rekedt meg.

Később mosoly vonult el a tanácsos ajkain.

— Es Katwitz ur, fiam barátja tette ezt — mormogá. Ez, es a vége a magasan repülő reményeknek, es a gyümölcse a nemes, nagy arisztokratikus közlekedésnek. Oh szegény, elvakított fiam keményen bűnhődik gyöngeségéért!

Fritze egyszerre érkezett meg Burgstall-

ler egészségi tanácsossal, az ezredorvos a kettővel az előszobába ment, a hol rövid értekezletet tartottak. Az ezredorvos aztán távozott.

Egy félóra mulva bekötötték újra annak rendje módja szerint Róbert sebeit; ez volt minden a mit tehettek. Az egészségi tanácsos kijelentette a tanácsos kérdésére, hogy kevés a remény, mert a golyó átfurta teljesen a tüdőt, és fontos véredényeket szakított szét és hogy most annyira bennül a lapoczkában, hogy azt lehetetlen eltávolítani. Aztán az egészségi tanácsos is távozott, csak Fritze maradt a megtört apa mellett, a ki még mindig mozdulatlanul ült fia betegágyánál és égő szemekkel nézte annak összeesett, sápadt vonásait. Fritze néman szorított kezét az öreg ural és vele szemben foglalt helyet. Így mult el hosszabb idő.

— Nem akar ön felmenni a nőkhöz, tanácsos ur, hogy azokat előkészítse a szomorú esetre? — kérde Fritze.

A tanácsos fejét csóválta.

— Az ő fájdamuk még jobban szét lépne a szívemet. Szigorúan megparancsoltam a szolgásemélyzetnek, hogy ott fenn egy szót sem mondjanak a történetekről. Ném és Ida még elég jókor tudják meg a hírt, én nem volnék képes, őket, visszatartani attól, hogy ide behatoljanak és es csak megrosszabbítanák a Róbert állapotát, — ha ugyan egyáltalán még visszanyeri eszméletét. Az utolsó szavaknál a tanácsos hangja megakadt, és Fritze tudva, mi gyöngék és hatástalanok a vigasztaló szavak és saját maga is sokkal inkább meg volt hatva, szintén hallgatott. Ekkor megmozdult a sebesült, egy kis vonaglás arczában hirdette az élet visszatartást és lassan felnyitotta szemét. Első tekintete Fritze esett, aztán atyja arczán akadt meg. Szeméi kitünőni látszottak, suttogva mozogtak ajkai, de egy hangot sem lehetett hallani. A tanácsos feléje hajolt, de nem volt képes megérteni.

A haldokló arczában győző félelem tükrözött vissza, a doktor ellenkezése da ozára erősen egykeztetett buzslóni.

— A — hypothékák! — tört ki végre ajkaiból.

— Miféle hypothékák? — Mit értesz ez alatt Róbert, nem értelek, — mondá a tanácsos.

Róbert hirtelen megragadta göröcs-

A Házból.

(Baját tudósítottuk)

Budapest, november 29.

A regale-javaslat feletti vita folyamán egész komolyan fenyeget egy második általános vita veszélye. A 10. paragrafus az, mely újra heves parlamenti vitát készült nyújtani: vitát, mely ma egy igen határozó beköszöntővel kezdődött. A szereplők, kinek első kísérletét a parlamentáris arénán mindenfelől nagy feszültséggel fogadták, nem más, mint ifjabb Andrássy Gyula gróf, fia a „providenciális államférfi”-nak, mint Deák Ferencz nevezte egykoron az első magyar miniszterelnököt.

Az ifjú gróf első fellépése tökéletesen kielégítette a várakozást, melyet minden oldalról hoztak. Az ifjúság ideális lendületével egy gavalier lovagias telfogásával lépett sorompóba az ellen, hogy az állam a hamisan bevalított adók utólagos rektifikálását megengedje a az így helyesbített bevallást vegye a bevallási ár matematikai alapjául. Andrássy gróf sokfelől jött helyeslés mellett kifejtette, hogy az állam nem tűzhet ki jutalmat, erkölcs-politikai okból, a becselenségre és hogy az, a ki jövedelmét kevesebbre tette polgári becsületszó mellett azért, hogy kevesebb adót vessenek ki rája, most nem panaszkodhatik igazságtalanság miatt, ha rossz tette magán boszulja meg magát, a mennyiben a kisebb adó vétetik a megváltási ár alapjául. Bizonylat minden a jogosság józan érzékével bíró ember tartozkodás nélkül hozzájárul az ifjú gróf korrekt nézeteihez. Hiszen tényleg nemzeti életünk legelsőmozoriból elvételeinek egyike az, hogy nálunk az állammal szemben csal és hazugság, becselenség és csalás megegyeztetnek tartatik, hogy nem kelljen elvállalni azt az adóterhet, melyet az állam az egyes polgártól jövedelmének mértékében megkövetelhet. Az államot megrovóidíteni, megrovóidítani csalás és hazugság által, Magyarországon sajnos nem tekintik erkölcsatlennak és ezen romlott felfogás majdnem kiiríthatatlan burjánzik a lakosság minden, még a legmagasabb rétegeiben is.

Midőn tehát Andrássy gróf élesen felép ezen helytelenség ellen, midőn jogszerte felzúdult az ellen, hogy a hamis adóbevallások utólagos korrektúrájának megengedése által az állam mintegy szankcionálja ezen erkölcsatlenn visszafelé, úgy az bizonyára oly álláspont, melytől a leteleb és a politikai erkölcs egyetlen barátja sem tagadhatja meg helyeslést. De a miniszterelnök, ki az ifjú gróf korrekt felfogását a leghízelgőbb elismerésben részesítette, válaszában joggal hangsúlyozta, hogy itt az erkölcsatlenn tekintetén kívül a politikai utilitárait is figyelembe kell venni. Kevés hasznunk lenne abból, ha a példa kedvéért, melyet Andrássy gróf statuálni akar, egy egész osztály, melynek államfenntartó ereje a hivatása a legnagyobb fontosságu, gazdasági alapjaiban a legveszedelmesebben megrogattattak.

Hazánkban a földbirtokos osztály misztioja oly felette jelentőséges, hogy annak életképességét semmiféle, még oly magasra emelt hangzó erkölcsi doktrínának sem szabad feláldozni. Szegénytel és megbotránkoztatástól pirulva meg kell adunk a szankciót a helytelenségek, mert magas, igen magas áll a kockán. Természetesen kell, hogy egyuttal Andrássy gróf példája szerint a becsületes emberek megrovó szava az egész országot átjárja, hogy a tévelygés megszűnjék a az állam iránti becsületeség tekintetében jobb belátásnak adásak hely. A haza közönséget fog mondani az ifjú grófnak, ha az általa megkezdett vita így eredményhez fog vezetni.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése november 29-én. —

I.

A képviselőház mai ülésében tovább folyt a regale-kártalanítási javaslat részletes tárgyalása, mely azonban ma sem haladt gyorsabban, mint előbb, úgy, hogy ma csak két szakaszt fogadott el a ház: a 8-ikat, melyhez Szederkényi, Wekerle, Madarász Imre, Apponyi gróf (ki a 2. új szövegét végezt a bizottság kívánta utasítani) a miniszterelnök és Láng előadó szövegeket, változtatva a 9. §-t pedig Bokros Elek atyjáról módosítással. Ez utóbbi szakasz tárgyalásában egész sereg szónok vett részt: Szeniczey, Irányi, Simonay, Apponyi gr., Bokros, kik módosításokat terjesztettek be, továbbá Tisza miniszterelnök, ki három ízben szólott, Hefi, Perczel Miklós, Wekerle, Gáll Jenő, (pécse), Elcs Henrik és Thaly.

A sokat vitatott 10. §-nál egy új nagy vita indul, melyben első szónok Várady Károly volt, ki a §-t mellett foglalt állást a egy módosítást adott be. Utána a §-t ellen ifj. Andrássy Gyula gróf emelt szót, ez uttal első ízben. A fiatal szónok szép sikert beszédét az egész ház osztotta és megérdemelt figyelemmel és érdeklődéssel kísérte mind végig, közben élénk helyesléseket hangoztatva, különösen a beszéd ama passzusainál, melyekben hűvel fejtegette, hogy az államot csálni ép oly szégyen és gyalázat, mint egyesek vagy magánosok megcsalása. A határozó beszéd végével szónok ellennindult a nyitást terjesztett be, mely szerint a §- helyébe az eredeti törvényjavaslat 4. §-2. pontja teendő. A fiatal szónoknak, ki nem csupán az általa képviselt álláspont rokonszenveségénél, hanem fellépése s előadói modora előnyeinél fogva is az első pillanattól kezdve megtudta magának nyerni a házat, mai sikeréhez sokan kívánták szerencsét, köztük a miniszterelnök is, ki azonnal kívül Andrássy utána mondott beszédében örömmel adott kifejezést, hogy Andrássy az állam iránti külfelől oly helyes erkölcs-politikai nézeteket vallott. Szólt még a 10. §- mellett Ugron Gábor, ellene Holló Lajos, ki a §-ot új szövegét végezt a bizottsághoz kívánta utasítani.

Ezzel a vita félbeszakított; holnap folytatja a ház. A 10. §-hoz meg 8 szónok van előjegyezve.

A fiatal Andrássy gróf beszédjét és Tisza Kálmán kormányelnök válaszát, ezúton adjuk:

II.

Ifj. Andrássy Gyula gr.: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Midőn a 21-es bizottság az eredeti javaslat 4. §-át módosította, azon elvezérelte, hogy nem szabad visszahozatlag oly tényeket büntetéssel sújtani — a mint azt ma Várady Károly t. képviselő ur is kifejtette — a melyekre nézve akkor, midőn elkövetettek, nem volt kimondva, hogy büntetendő cselekmények. Ezen elvet én is elfogadom, mert azt megtagadni nem lehet, ha azok valaki a jogállam alapját nem akarja tagadni. (Igaz! Ugy van! bal felől.)

Ha tehát meg sem fogadom el! azon következtetéseket, a melyeket a 21-es bizottság ezen elvből levont, úgy ez csak azért van, mert meggyőződéseim szerint azokat tévesen alkalmazta s mert az a véleményem, hogy itt nincs és nem is lehet büntetésről szó. (Ugy van! bal felől. Halljuk! Halljuk! jobb felől.)

Ezen törvényjavaslat 4. §-a nem tesz mást, mint egyrészt alkalmazza azon elvet, melyet a 2. és 3. §-al írt fel (Ugy van! bal felől.)

Hogy lehet tehát jogtalan büntetés egy szabály, vagy elv alkalmazása, ha maga az elv jogos. (Ugy van! bal felől.) Vagy van az államnak egy ezen műveleténél egy általános kártalanítási kulcsot felállítani, vagy nincs. (Halljuk! Halljuk!) Ha van, jogos maga a 4. §- és (Ugy van! bal felől.) ha nincs, akkor jogtalan az egész javaslat mind az államalkalmazásban. (Ugy van! bal felől.)

Ha nincs joga az államnak kimondani azt, hogy kártalanítási alapul az 1882-től 1888-ig terjedő időben fizetett adót veszi, akkor kérem, hogyan igazolhatnánk, hogy a kik ezen felvett években kevesebb jövedelmet huztak, mint huznak azóta, csak a fentebb mértékben kártalanításnak? (Élénk tetszés bal felől.) Akkor kérdzem, hogyan igazolja azt, hogy a kik 1882-től 1888-ig semmi jövedelmet sem huztak, tehát semmi adót sem fizettek, élveztek minden kárpótást nélkülözés nélkül az eddigi jövedelmükhöz? (Élénk tetszés bal felől.) Hogyan lehet ezt igazolni t. ház és a 4. §-t em? (Élénk tetszés a baloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Itt egy közös elv alkalmazásáról van szó. Ha ezen elv képes azok károsodását igazolni, a kik a mazuk részéről az állam iránti kötelezettségüknek becsületesen megfeleltek és büntetendő eseteleményt sem követtek el, akkor miért ne volna képes ezen elv azok károsodását is igazolni, a kik évek hosszú során át esaltak az államot. (Élénk tetszés bal felől.)

A szabály, mely önmagában jogérvényes, nem valhatik jogtalanossá az által hogy azokat sújtja, a kik megérdemlik, hogy sújtsanak. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Midőn tehát a 21-es bizottság elfogadta a törvényjavaslatnak 2. §-ában elfoglalt alapelveket és alkalmazta más esetekre, azt hiszem nem mondhatja, hogy ez esetben jogtalan visszahozatlag büntetés lenne, ha azt nem akarná ugyanakkor kimondani, hogy büntetett olyanokat, kik semmi büntetést nem érdemltek, mert semmi vétéssel el nem követtek!

T. ház! Mi tulajdonképen a büntetésnek fogalma? Illeik-e a fogalom arra, a mit itt a §- javasol? Azt hiszem, nem. A büntetés jogi definíciója az, hogy (Halljuk! Halljuk!) az egy külső rossz, melyet a törvény valkire szab azért, mert büntényt követelt el. Az a bünténynek jogi következménye. Kérdem, van-e itt ilyes valamiről szó? Sújtatik-e valaki külön büntetéssel azért, mert az államot megcsalta?

Itt egy közös kulcs alkalmaztatik mindenkire, a kinek regalejoga van s itt mindenkinek joga csak annyiban vétetik tekintetbe, amennyiben jövedelme után 1882—86-ig adót fizetett.

Ha tehát mégis károsult valaki, úgy az nem a törvény büntető szándékának következménye, hanem saját cselekedeteinek eredménye. (Élénk helyeslés.) Pedig egy régi elv azt mondja: volenti non fit in iura, Senki sem panaszkodhatik, ha a joga olyan értéknek vétetik, midőn az állam azt kárpótolja, mint a minőnek vétetni akarta, midőn azon alapon járult a költségekhez. (Helyeslés.)

Senki sem panaszkodhatik, hogy ugyan azon mértékkel mérnek neki, midőn emérték az a hátrányra, a ki, mint a minővel akarta, hogy neki mérjenek, midőn az előnyére szolgált. (Élénk helyeslés.) És ha

valakinek becsületesen elfogadni nem akarják, ha kételkednek, az sérelem okát képezheti, de hogyha azt elfogadják s komolyan veszik, az abszolút sérelmet nem képez (Helyeslés.) És ha mégis van olyan gyaszmagyár (Dauitség) a ki ezen meghagadni tudna s ezt rossz néven venné, kérdem: szabad-e törvényhozásnak kimondani, hogy Magyarországon, melyet a lovagiaság hazájának szoktak nevezni, jogos sérelmet képezhet az, ha valakinek becsületesen komolyan veszik. (Élénk helyeslés) és annak alapján szabják ki a kártalanítást? Ezek után azt hiszem, bátran állíthatom, hogy büntetésről szó nincs, hogy a §- nem is szándékol senkit büntetni, hanem csak azon elvet akarta tisztán alkalmazni, melyet kimondott s melyet mindnyájan vagy legalább a többség elfogadtunk.

De már a kormány eredeti javaslatában is ott, hol észszerűségi vagy hasznossági indokból kellőleg igazolható volt, ily kivétel meg is engedtetett. A kérdés tehát az, hogy van-e itt helye a méltányosságnak, a hasznosságnak, észszerűségnek tanácsoljuk-e nekünk, hogy itt kivételt tegyünk? Ez ezertem, a főkérdés a szempontból mindegyik a fizetésre kell jönni azzal, hogy minden garas, mely a művelőket drágítja, vagy az államot politikai és kulturális feladatainak megoldásában gyöngíti, vagy pedig az adókat, fogyasztót terheli. (Élénk helyeslés.)

A kedvezmény azon részére, a kik az államot már hosszú éveken át esalták, kik magukat kivonták azon köteher alól, melyet a többiek viseltek, ez esetben tehát vagy az állam vagy az adóközösség kárára történik. (Helyeslés.) Midőn pedig mindnyájan tudjuk, hogy az állam legnagyobb feladatát alig képes megoldani, mert nincs pénze, (Élénk helyeslés) midőn tudjuk, hogy elment a takarékság azon hátrág, a melyen túl nem mehetünk, ha nem akarunk veszélyeztetni létfeltevéseinket, midőn tudjuk s melletti, hogy az adóközösség ugyanolyan komolyan meg van terhelve, akkor én a magam részéről semmikép sem tudok beleszólni abba, hogy egy garas is adások ezek hátrányára azoknak, kik az államot esalták. (Élénk helyeslés a bal és szélső bal oldalon.) Ily körülmények közt a méltányosság ezekkel szemben, méltánytalanság a többiekkel szemben.

A második momentum, melyet a tekintetben márvadónak tartók, az a kivétel erkölcs-politikai hatása. (Halljuk! Halljuk!) Itt oly hibával állunk szemközt, mely nem zeltünk gyöngyöje, mely jellemnek Achilles-sarka, azzal t. i. hogy nálunk nincs kifejlődve azon önludat, azon érzet, hogy kötelességeink az állam iránt legáltalában is oly szentek, mint kötelességeink az egyesek iránt. (Általános élénk helyeslés) hogy az államot csálni csak oly csalás, szegény és gyalázat, mint az egyest esálni. (Élénk helyeslés.)

Ennek kártékony hatását látjuk mindentűt, állami életünk csaknem minden ágában. Tessék csak megnézni az adminisztrációt. (Halljuk! Halljuk!) Tessék megfontolni, hogy miért kép telen az feladatát egy megoldani, a mit a jogalkalmazó nem fog ebben megvalósítani — hogy a tisztviselők választásánál nem a közérdek, nem a kötelesség az, hogy iránt vezeti a választásokat nagy részben, hanem a személyes tekintet az, hogy kinek van több gyereke, ki esaltat több bűnösöket, (Élénk derűltség) kinek van szükség több pénzre, kivel csillagzott, kivel ivott többet. (Élénk derűltség.) Tessék végig nézni adóinkon, mindentűt azt forjás látni, hogy az állam mily nagy-nyrt károsodásban szenved adótelítelőlás és csempészet miatt. Midőn a törvényhozás, t. ház, kénytelen ily általános jelenséggel foglalkozni, kénytelen azt akarva nem akarva tudomásul venni, azt hiszem, nem szabad neki azt akként tenni, hogy egy kedvezményt köti össze, ha nem akarja magát azon látszatnak kitenni, mintha önmaga szentetné a törvényt. (Helyeslés a jobboldalon.)

T. ház! Itt tehát okvetlen alkalmazni kell azon kulcsot, a melyet alkalmazunk más oly esetekben, a hol ily törvényesítés elő nem fordult — ha nem akarjuk kiténni, a mint előbb mondtam — a törvényhozást annak, hogy méltányolni tudja az ily eljárást és nem itéli azt el feltétlenül. (Helyeslés a jobboldalon.)

Különb t. ház, mik lennének hátrányai ezen eljárásnak, a törvény szigorának? (Halljuk!) En ismerek egy politikai indokot. Ezt hallottam ma is kifejtetni s ez az, hogy oly osztályt gyengítenénk, a mely per ezellenkező államfenntartó a földbirtokos osztályt. T. ház, én nagyon sajnálom, a magam részéről érzem, hogy ez baj: hanem tessék választani ezen baj közt és azon másik baj között, hogy majd azt lehet mondani Magyarországon törvényhozásról, hogy kénytelen volt, ha nem akarta az állam közpárti gyöngíteni, akarva — nem akarva, pirulva bár, de mégis kénytelen volt a korrupcióval számolni. (Élénk tetszés.)

Hogy ezt ne lehessen mondani, én semmi esetre sem fogadom el a szakaszt úgy a mint van, hanem bátor vagyok egy ellenindítványt beadni, melynek elfogadását kérem. (Hozza a z a n t a r t ó él é n k á l l é n z é s)

Előnk: Fel fog olvastatni az ellenindítvány.

Madarász József jegyző (Olvasza). Ellenindítvány. Aláírva Miklós Gyula, gr. Andrássy Gyula stb. Az állami italmentes jövedékről szóló 1888. évi — törvényozikk folytatandó kártalanításról, a 21-es bizottság által beérkezett törvényjavaslat 10. §-a helyett, az eredeti pénzügyminiszteri törvényjavaslat 4. §-ának 2. pontja változtatlanul fenntartandó. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Tisza Kálmán, a pénzügyminiszterium ideiglenes vezetőjével miniszterelnök: T. ház! (Zaj. Mozgás. Halljuk! Halljuk!) Melyet a ház felszólalásától némileg megnehezíti, hogy nem tudom, hogy vajjon az ellenindítvány az egész 10.

§- helyett kívánja-e a régi 4. §-2-ik bekezdését visszaállítani vagy pedig annak csak egy bekezdését helyezi?

Ifj. Andrássy Gyula gróf. Az egész tizedik szakasz helyett.

Tisza Kálmán: Tehát akkor úgy kell a módosítványt értenem, mert ezt nem tudtam befejezni, hogy egyáltalában minden közeg és rendezett városra városra nézve ezen kedvezmény töröltessék. Ezen azért az indítvány iránti nyilatkozatom természetesen csak feltételes lesz. Ennek előbeosztása után nem fogja talán a t. ház rossz néven venni tőlem, ha — mindannak dacára, hogy volt az előttem szóló t. képviselő ur beszédében olyan, a mit nem osztok — örömmel adok kifejezést a felött, a mit tőle hallottam. (Helyeslések.) Örömmel adok kifejezést, mert látom benne a haza sorsát jövőben átvendő generációnak jelzését (Élénk helyeslés.) Látom benne azt, a mire igazán szánjunk van. Abban az irányban — ismétlem — hogy ő is azt hangoztatta, a mit én évek óta, sok megáztatás közepette hirdtettem, hogy az államot megcsálni éppn annyi, mint naxán egyént megcsálni. (Élénk tetszés jobboldalon.)

Ezen szempontból ismételve üdvözlöm őt. (Egy hang a szélső baloldalon: Adó-elengedés!)

Becsánatot kérek, itt adóelengedésről sem a t. képviselő ur nem beszélt sem én! nem tudom tehát, hogy jöhet az ide (Derűltség jobboldalon.)

En t. képviselőház, a kérdés jogi részének vitatásába nem becsatlakozom. Volt alkalmam máskor ilya nyilatkozni. Emondattal azt is, mi volt az indoka, hogy a 21-es bizottságban ez a módosítás elfogadtatott: de erre visszatérni mégis kötelességem (Halljuk! Halljuk!)

Először a mi a észszerűségi illeti észszerűségi szempontból láttam abban, hogy miután — ha jól értettem a módosítványt, ez sem támasztja meg azokat — már az eredeti javaslatban is meghajoltunk azon kényszerűség előtt, hogy az ellított adóalap dacára igen nagy összegeket adjunk ki törvényhozásai joggal bíró és más városoknak, ne akarjuk éppen ott, a hol az pénzgyűlés sokkal kevesebb fontos, megvonni a hátrát; mert a törvényjavaslatnak ez a része pénzügyileg, a pénzügyi észszerűségi szempontjából, sokkal esakélyebb jelentőségu, mint a többi volt. (Helyeslés jobboldalon.)

Es a politikai észszerűségi szempontjából se tartottam helyesnek, hogy — amúvár maga azon kihagyandó szakasz által nem nagyon sokan fogják is érinteni, — különben erre majd szintén visszatérek, — mindamellett az a jelszó legyen kiadható, hogy a városi lakosság irányában elnézzék a hibát, a mi irányunkban egy másik osztály irányában pedig alkalmazták a szigor. (Igaz! Ugy van! jobb felől.)

Ez volt a politikai észszerűség szempontja.

De t. képviselőház, hogy vagyunk az általunk nem osztott és nem helyeselt nézettel szemben? Ami az erkölcsi politikai hatás szempontjából elmondható, igaz van a képviselőházban, hogy a jogos, az erkölcs-politikai szempontot szigorúan követni nem lehet. De vajjon, midőn mint ismétlem, ezen erkölcsi politikai szempont fenn nem tartható a nélkül, hogy hazánk nagy városait, községeit tetemesen megkárosítsuk, maga az erkölcs-politikai szempont is azután helyesebben fogja egy kifejezést nyerni, ha azt mondjuk, hogy a sokaknak elnézzük a hibát, de megmutatjuk, hogy mily szigorúan vagyunk, hogy a károkat megbüntetjük: (Igaz! Ugy van! jobb felől) vagy pedig, ha sajnálva és pirulva bevalljuk, hogy visszavonulást történt; de ha már nem mehetünk politikai indokból annyira, hogy a visszavonulást mindenkinél egész szigorral megbüntetessük, akkor ez esetben egyforma eljárást gyakorlunk mindenkiel szemben. (Helyeslés jobboldalon.) azontul azonban igen helyesen — ezért örülök a t. képviselő ur felszólalásának — hangot adunk minél többen annak, hogy az államot ép úgy nem szabad megcsálni, mint a magánosokat. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Ha ez a hang kifejezett és terjesztetni fog azok által is, kik midőn én még tavaly, mikor a dohánycsempészetéről volt szó — azt mondtam és vitattam, hogy a tisztviselőknek kötelessége a csempészt épp úgy megbüntetni, mint mást — azt mondták, hogy finanszírozás akarom lealacsonyítani a tisztviselőt. (Ugy van! jobboldalon. Mozgás bal felől) mondom, ha azok belátták most a veszélyt, mely ezen tényekben áll, remélem, hogy velünk hirdetni fogják az ellenkezőt. (Élénk helyeslés jobboldalon) és akkor ezen most felmerült szegénytelen jelenségnek meglesz a jövőben a haszna. Most pedig, ha nem tudunk teljes szigorral eljárni a sokak ellen, ne keressünk t. képviselőházban olyan elvont, hogy midőn a sokakat nem értjük, vagy nem akarunk sújtani, mégis sújtunk egy kisebb részt. (Helyeslés jobboldalon.) Ezen szempontból fogadtam én el és ajánlom a 21-es bizottság javaslatának szövegét (Élénk helyeslés jobboldalon.)

KÜLFÖLD.

A választások Szerbiában. A keleti országokra nem igen szabad ugyan a múlt állanokban divó fogalmakat alkalmazni, de minden óvatosság mellett sem tagadható, hogy a mi jelenleg Szerbiában történik, a nagyon hasonlít az általánoshoz. — A király az eddigi képviselőválasztásokat a mind megsemmisítette, új választásokat rendelt el a nagy skuptina összehívását dec. 23-dikára halasztotta. Ez utóbbiban nincs semmi rendkívüli. De hogy a király és kormánya semmieseknek nyilvánítja a képviselőválasztásokat, melyek addig csak első fokban mentek végbe s a választóférfiak

kiküldésére vezettek, az legalább szokatlan és rendkívüli, sőt a modern alkotmányos államokban divó jog szerint egyenesen törvénytelen. Ez eljárásra azon zavarások adtak okot, melyek a választást kísérték. Néhol nemcsak veredés, hanem igazi vérengzés történt elő, számos balolt maradt a küzdelem színhelyén. E sajnos események a szerb népben uralkodó heves izgatottságról tanuskodnak s azért nagy kérdés, ezölezerthe ily izgatott hangulatban a választókat masodsor is az urnához rendelni. Az új választások már szigorú kormányfelügyelet alatt fognak végbe menni. A király, minthogy új választási törvény oktrovását az összes rendeltetben szabályozta a választási eljárást s minden kerületbe három embert küld ki mint egy kormánybistost. — Mindez események még inkább fokozák a nép izgatottságát s késégtelen, hogy a nép igen komoly és nehéz napoknak élje.

A lefegyverezés kérdését, mely ohajtott s mégis időszentlen tárgy, a birodalmi gyűlésen komolyan hozta szóba Liebknecht a költségvetés tárgyalása alkalmával.

A mi helyzet egyik okának ő is Elzasz-Lotharingia annexióját tartja. Az egész német nemzetet a franciaországi szövetség aggodalmas szorongatja. E mellett benn az országban a politikai ellenfelek oly elnyomtatások vannak kitéve, hogy az a despotikus kormányzott országokban sem lehetne rosszabb. A nép nagy tömeget elnyomják s elűzik, mint a birodalom ellenségeit. Szerencsére a külföld nem hiszi, hogy a nép legnagyobb része ellensége a birodalomnak. Ellenkezőleg, mindenki tudja, hogy ha Németországot háborúval támadnák meg, akkor a szociáldemokraták is, úgy mint minden más párt, a legerélyesebben szegülnek ellene Németország földarabolásának.

Franciaország azonban most nem gondol arra, hogy megtámadja Németországot; ellenben Franciaország azt a meggyőződést szerzte a német sajtó magatartásából, hogy Franciaország ellen koalíció van készülben, mely a francia köztársaságot kivezesse. A sajtó ilyen magatartásának oka az a viszony, melyben a sajtó a kormánnyal van. A szabaddél és a szociál demokráta lapok kivételével egy lap sincs, mely ne függne a kormány segélyétől.

A felhívatalos sajtó hinta a múltat. Meg kellene kísértetni egyszerű márbarságozásban hangon beszélni Franciaországról. A német birodalomnak nem kellene oly mélyen fellépni a külfölddel szemben, de ez is a mai rendszerhez tartozik. Nem akarják egyáltalában, hogy a népek nyugalma legyen.

Liebknecht panaszkodott a terhek nagy növekedése miatt is. A békés fejlődés ma annyit jelent, hogy a munkásokat felizgatják s aztán halomra lövik. Azt mondják: mi csak istentől félünk, senki mástól! De az isteni félelemtől nagyon keveset lehet tapasztalni, hanem igen is tapasztalhatni a vörös kísértettől (a szocializmustól) való félelemtől.

Olyan módon tartantani a békét, mint most, az nem mesterség, Németország mai külpolitikája az oka a jelenlegi nyugtalanságnak. Indítványozza, hogy tegyék meg a lépéseket az általános lefegyverzésre.

Bötticher miniszter visszautasítja Liebknechtnek a nemzetközi lefegyverzésre vonatkozó indítványát, valamint a külügyi politika elleni támadásait is. Bismarck herceg soha sem idézett elő vizályt más külhatalmakkal és mindig igyeckelt a békét tartantani.

LEGUJABB POSTA.

— A lengyel szahadégharcz emléke. Krakóból írják 29-iki kelettel: A lengyel szahadégharcz mai évfordulá emlénapját valamennyi galicziai városban megünnepelik istentisztelettel és ünnepélyes gyűlésekkel.

— A Balkán fejedelmek. Mint hírlik, Ferdinand bolgar fejedelm Konstantinápolyba kérdést intézett, vajjon elfogadják-e a szultán. A porta tagadólag válaszolt azon megjegyzéssel, hogy eddigi politikáját Bulgáriával szemben nem szándékozik megváltoztatni.

Petervári panszláv körökben pozitív bizonyítékok alapján azt állítják, hogy Milán király belépett a háromas szövetségbe. A király által aláírt szerződést legközelebb közzéteszik.

As

„ARADI KOZLÖNY”

(Megjelen mindennap)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 — kr
Fél évre	6 — „
Negyed évre	3 — „
Egy hónapra	1 — „

Videkre szétküldve:

Egy évre	14 Ft — kr
Fél évre	7 — „
Negyed évre	3 — „
Egy hónapra	1 — „

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

November 28-án.

	Pénz	Ára
M. földhitelint. papírérték	58	102 —
" " " "	4 ¹ / ₂	101 —
" " " "	48	101 50
" " arany v. ezüst	58	99 50
" jelzálogbank	5 ¹ / ₂	127 —
" " " "	5 ¹ / ₂	128 —
Kisbirt. orsz. földh.-int.	5 ¹ / ₂	102 50
Oszt. magy. bank o. é.	5 ¹ / ₂	101 50
" " " "	4 ¹ / ₂	102 —
" " " "	4 ¹ / ₂	101 75
" " " "	4 ¹ / ₂	102 30
Pesti keresk. bank	6 ¹ / ₂	99 90
" " " "	6 ¹ / ₂	100 60
" " " "	6 ¹ / ₂	99 90
" " " "	6 ¹ / ₂	100 60
Albina tak. és hitelint.	6 ¹ / ₂	102 —
" " " "	6 ¹ / ₂	101 —
" " " "	6 ¹ / ₂	101 50
" " " "	6 ¹ / ₂	101 50
" " " "	6 ¹ / ₂	102 —
Előbbségek.		
Budapesti lánchíd	58	104 —
Loyd- és tőzsde-áptul.	6 ¹ / ₂	105 50
M. sz. k. orsz. vörös-korosz sors.		99 50
Oszt. vörös-korosz-egylet . . .		—
		17 50
		13 —
Pénzmemek.		
Ca.-kir. arany (vert)	5 73	5 75
Ca.-kir. arany (kör)	5 66	5 17
Oszt. magy. 8 fírtos arany . . .	9 62	9 66
20 frankos arany	9 62	9 68
Oszt. és magy. ezüst	—	—
Német bírod. banki. vagy ezekkel egyenlőrt. bankj. (100 márkáért)	59 90	62 50
Ném. bankp. 100 ném. bír. márkáért	59 65	62 20
Amsterdam 100 hollandi frt . .	101 20	102 50
Paris 100 frankért	50 10	50 25
Svájci pénzpiazzuk 100 frankért	50 —	50 10
London 10 font sterlingért . . .	125 10	125 40

Az igazgatóság.